

دی‌دگاه

شماره: ۶۵	موضوع: حلقه کامل کننده کد رهگیری شبنم، ایران کد و تنظیم بازار در شرایط فعلی
تاریخ: ۱۳۹۰/۱۱/۱۷	

تهیه و تنظیم: محمد رضا صادقی فروشانی

توضیح اجمالی:

مدیران اجرایی کشور برای تداوم جریان تجارت خارجی کشور از یک سو ناچار به دور زدن تحریمها و اتخاذ اقدامات ویژه و ابداعی (بعضا توجه به شیوه ها ی غیر رسمی واردات) هستند و از سوی دیگر به منظور ساماندهی توزیع و تنظیم بازار داخلی ناچار به رهگیری و رصد نمودن معاملات داخلی (رسمی نمودن تمامی تحرکات تجارت داخلی و سیستم توزیع) از طریق اجرای طرحهایی نظیر ایران کد، طرح شبنم و اقدامات سازمانهای نظارت و بازرسی و تعزیرات می باشند. نظیر تئوری ها ی مدیریت و سازمان، در تجارت نیز تبعیت از حد بهینه‌ای از رسمیت و نظم پذیری کالاها از مبدا تا مقصد ضرورت دارد. بگونه‌ای که اگر ابتدای یک فرآیند سازمانی رسمیت کمتری داشت انتهای همین فرآیند می تواند از رسمیت و پیچیدگی صد در صدی تبعیت نماید. به عبارت دقیق تر اجرای رهگیری و اعمال رسمیت حداکثری (در بخش انتهایی بازرگانی داخلی) در کنار اقدامات نه چندان رسمی ناشی از دور زدن تحریمها (در فرآیند واردات) به مثابه دو فاز ناهمسان همخوانی نداشته و اجرای آن عملا در عملیات میدانی بازار با دشواریهایی همراه خواهد بود. نتیجه این‌که در تعیین میزان رسمیت، قاعده مندی و رهگیری در هر دو سوی این فرآیند بایستی نوعی هماهنگی و تعادل ایجاد شود تا زمینه همکاری و هم افزایی بین آحاد بازرگانی و تشکلهای صنفی کشور فراهم آید. شواهد موجود حاکی از آن است که عملیات اجرایی کد رهگیری شبنم در سطح بازار با تردید و تااملهایی همراه خواهد شد زیرا تعمیم طرح شبنم به تمامی اقلام کالایی (در سطح وسیع و حداکثری) و بدون ایجاد ارتباط آن با سیستمهای ثبت سفارش و فرآیندهای گمرکی احتمال موفقیت سیستماتیک آن را کاهش داده و نتایج آن به بازرسی‌های موردی فعلی تنزل خواهد یافت. نتیجه اینکه تا زمانی که کد رهگیری شبنم بر بستر ایران کد (در بعد تجارت داخلی) و با سامانه ثبت سفارش و گمرک ایران (در بعد تجارت خارجی) مرتبط نشده است، امکان توفیق در سیستمهای رهگیری منقطع از مبدا بطور فراگیر، کمتر فراهم است و صرفا در صورت ایجاد ارتباط دوسویه و تعاملی در هر دو سوی فرآیند تامین و توزیع، بهترین نتیجه حاصل خواهد شد. لذا در این شرایط (و تا تحقق شرایط فوق) مناسب ترین روش کنترل و تنظیم بازار کماکان بایستی بهره گیری از ابزارها و مکانیزمهای بازار با همکاری تشکلهای صنفی و با استفاده از روشهای عملی و موجود پیش بینی عرضه و تقاضای بازار از طریق کنترل و مدیریت هوشمندانه تنظیم بازار خواهد بود. در حال حاضر یکی از روشهای عملی قابل ذکر در این زمینه عملیاتی نمودن پیشنهاد زیر است.

نکات کلیدی:

اگر چه مشکل توزیع سنتی تنها در حلقه انتهایی آن یعنی خرده فروشی خلاصه نمی شود بلکه جهت به سامان شدن توزیع و تنظیم بازار بایستی در چارچوب برنامه تجارت الکترونیکی تمامی و نه برخی از بخشهای فوقانی کانالهای توزیع یعنی وارد کنندگان، عمده فروشان و بنکداران (منطبق با سامانه ثبت سفارش و گمرک) مجهز به ابزارهای نوین توزیع و رهگیری شوند اما پیشنهاد اصلی اینکه تا انجام اقدام فوق، حمایت از تاسیس، تجمیع و گسترش فروشگاههای زنجیره‌ای غیر دولتی، حداقل هزینه ای است که دولت در حال حاضر بایستی برای کارایی سیستم توزیع و توفیق در تنظیم بازار بپردازد، زیرا شبکه گسترده ای از میادین و فروشگاههای زنجیره‌ای متصل بهم در سراسر کشور با امکان تجمیع اطلاعات اقلام کالایی، حتی اگر کمتر از ۲۰ درصد از سهم بازار خرده فروشی را در اختیار داشته باشند و چنانچه با عملیاتی کردن این پیشنهاد (که به سادگی قابلیت اجرا دارد)، صرفا اطلاعات گردش و چرخه کالا از تامین تا مصرف (در حد ۲۰ درصد رهبری بازار) تجمیع و در اختیار دولت قرار گیرد، سیاستگذار ضمن پیش بینی بموقع روند تقاضا، از تبعات غافلگیر شدنهای مکرر، مصون خواهد شد و امکان اعمال نظارت همه جانبه ، بموقع و هوشمندانه تنظیم بازار در تمامی اقلام کالایی فراهم می گردد. این راه حل صرفا براساس یک فرآیند اطلاعاتی و براساس مکانیزم پیش بینی بموقع تحولات بازار و کمتر به اتکا سیستمهای رسمی بازرسی امکان توفیق دارد. قابل ذکر است، فروشگاههای زنجیره‌ای بلحاظ پرداختهای مالیاتی پرونده کاملاً بهنگام تر و شفاف تری نسبت به صنوف داشته اند. و برابر بررسی‌های بعمل آمده، سیستمهای MIS و اطلاعات فروش آنها براحتی و بصورت ONLINE امکان تجمیع دارد. از طرفی، تاکنون تمامی حلقه‌های کانالهای توزیع و واسطه‌های مختلف فروش کشور که جزئی از حلقه‌های اساسی تعدد چرخش کالا می باشند، هنوز به ابزارهای نوین تجاری (که قابلیت تجمیع و رهگیری اطلاعات تجاری را دارند) مجهز نشده‌اند این حلقه‌ها عمدتاً دارای ساختاری پیچیده انحصاری و سنتی با اطلاعاتی غیر قابل دسترس می باشند که در زنجیره توزیع و حلقه‌های مفقوده آن نقش اساسی را ایفا می نمایند. لذا پیشنهاد می شود در فرآیند گسترش نوین سازی نظام توزیع ابتدا نسبت به تجهیز تمامی کانالهای توزیع با فناوری نوین قابل ردیابی و متصل به هم (از گمرک تا فروشندگان) همت گمارده شود تا از این طریق امکان تلفیق و یکپارچگی اطلاعات کالاها در جریان و شریان توزیع، با سرعت و دقت لازم برای نظارت کنندگان بر بازار فراهم شود و سپس نسبت اجرای مطمئن و بی چون و چرای کدهای رهگیری در سرتاسر این فرآیند اقدام گردد.

تأیید رئیس موسسه:

تأیید رئیس گروه مشاوران:

^۱ - معاون پیشگیری ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز تأکید کرد: طرح شبنم با قاطعیت اجرا می‌شود. از طرف دیگر رییس اتحادیه لوازم صوتی و تصویری گفت: هیچ ارگانی حق جمع آوری کالاهای صوتی و تصویری را از بازار ندارد زیرا بسیاری از کالاها ی موجود در بازار می توانند قاچاق نباشند اما بعلت نارسایی های اجرایی و کثرت کالاها امکان دریافت کد نیافته اند.